

«ТҰЛҒАНЫҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ БЕЛСЕНДІЛІГІ» ҰҒЫМЫНЫҢ МӘНІ ЖӘНЕ МАЗМҰНЫ

*Ұзақбаева С.¹, п.ғ.д., профессор, Абылай хан атындағы
ҚазХҚжәнеӘТУ, Алматы, Қазақстан, e-mail: sahipzhamal.a@mail.ru
Сағымбай Ж.², магистрант, Абылай хан атындағы ҚазХҚжӘТУ,
Алматы, Қазақстан, e-mail: sagymbai@inbox.ru

Андатпа. Қазіргі қоғам мен білім берудің басты міндеттерінің бірі өскелең ұрпақ тұлғасын тәрбиелеу және жан-жақты дамыту болып табылады. Бұл міндеттерді шешу үшін, ең алдымен, тұлғаның шығармашылық белсенділігін дамыту қажет. Шығармашылық белсенділік проблемасы әртүрлі ғылыми бағыттар мен мектептер өкілдерінің (философия, психология, педагогика және т.б.) зерттеу пәні болып табылады. Бүгінгі таңда тұлғаның шығармашылық белсенділігі феномені ғылыми әдебиеттерде жан-жақты қарастырылып, әртүрлі көзқараста берілген, бұл оның көпжақтылығын, маңыздылығын және күрделілігін дәлелдейді.

Мақалада тұлғаның шығармашылық белсенділігінің мәні, мазмұны айқындалады, «шығармашылық», «белсенділік», «тұлға», «іс-әрекет», «шығармашылық іс-әрекет», «шығармашылық белсенділік», «тұлғаның шығармашылық белсенділігі» ұғымдарына әртүрлі көзқараста берілген анықтамаларға талдау жасалады, «тұлғаның шығармашылық белсенділігі» ұғымына авторлық анықтама және тұлғаның шығармашылық белсенділігінің негізін құрайтын компоненттерге, сондай-ақ тұлғаның құрылымдық компоненттеріне сипаттама беріледі, осы үдерісті ұйымдастырудағы факторларды, шарттар мен принциптерді анықтауға әрекет жасалады. Зерттеудің мақсаты ғалымдардың «тұлғаның шығармашылық белсенділігі» ұғымы туралы көзқарасына кешенді талдау беру, тұлғаның шығармашылық белсенділігін қоғамның бүгінгі даму кезеңінде дамытудың мәнін, мазмұнын және маңыздылығын негіздеу.

Тірек сөздер: шығармашылық белсенділік, тұлға, іс-әрекет, шығармашылық іс-әрекет, шығармашылық белсенділік, тұлғаның шығармашылық белсенділігі, ойлау, психика белсенділігі, рефлексия, өзін-өзі дамыту, өзін-өзі дәріптеу, өзінің ойын айту, тұлғалық білім беру, психофизиологиялық жағдай.

Кіріспе

Білім беру мазмұнын жаңарту жағдайында әртүрлі іс-әрекеттегі тұлға белсенділігін дамыту аса өзекті мәселелердің бірі болып табылады. Тұлғаның дамуы қоршаған ортамен қарым-қатынас барысында жүзеге асады. Сол себепті, тұлға белсенділігін, соның ішінде, тұлғаның шығармашылық белсенділігін, қалыптастыру қазіргі білім беру жүйесінің басты мақсатына айналып отыр, өйткені шығармашылық белсенділік тұлғаның шығармашылыққа деген көзқарасын анықтайды және шығармашылық іс-әрекетке деген ынта-ықыласын қалыптастырып, өзінің дербестігін танытуға мүмкіндік береді.

Бұл мәселені зерттеуге деген ынта-ықылас бүгінгі таңдағы қоғамда және білім беру жүйесінде болып жатқан өзгерістерге тікелей байланысты. Өйткені қоғамның әлеуметтік тапсырысының өзгеруіне байланысты – шығармашыл белсенді тұлғаны тәрбиелеуге білім беру жүйесінің бағдары да айтарлықтай

өзгерді. Мұндай батыл өзгеріс мектептерден білім берумен бірге, әлеуметтік белсенді, еркін және шығармашыл ойлы, жаңа ақпаратты өздігімен дербес жинап, бағалай алатын, саналы түрде таңдай білетін, ақылмен дұрыс шешім қабылдай алатын оқушыларды тәрбиелеуді талап етеді.

Негізгі ережелер

«Тұлғаның шығармашылық белсенділігі» феномені біздің зерттеуімізде оның негізгі ұғымдарына кешенді және жан-жақты талдау беру негізінде қарастырылады: «шығармашылық», «белсенділік», «тұлға», «іс-әрекет», «шығармашылық белсенділік», «шығармашылық іс-әрекет».

Шығармашылық феномені ұзақ жылдар бойы – антикадан біздің заманымызға дейін көптеген ғалымдардың назарын өзіне аударады. Шығармашылықты зерттеумен философтар, психологтар мен педагогтар айналысты. «Шығармашылық» ұғымының мәнін олар екі бағытта қарастырады: кең түсінікте (шығармашылық «материя атрибуты ретінде, шығармашылық даму түрі» ретінде), тар түсінікте (шығармашылық «адамның іс-әрекеті ретінде») [1]; шығармашылық – «субъектінің ішкі әлемінде жаңа бір нәрсені жасау ретінде» [2]; шығармашылық – «қозғалыстың бастауы және механизмі» ретінде [3]; шығармашылық – «психика белсенділігінің мәні және оны дамытудың негізі» ретінде [4]; шығармашылық – «нәтижесі жаңа материалдық және рухани құндылық болатын іс-әрекет» ретінде [5].

Жоғарыда айтылғандардың негізінде, «шығармашылық» ұғымын тұлғаның белсенділігі мен өзіндік іс-әрекетінің жоғары формасы ретінде түсіндіруге болады. Осы тұрғыда, шығармашылық «тұлғаны дамытудағы үдеріс» ретінде қарастырылатын жұмыстар аса қызығушылық танытады, өйткені шығармашылық үдеріс барысында тұлғалық шығармашылық әлеуеті жүзеге асырылады, тәжірибе мен рухани-адамгершілікті үйлестіре жетілдіруді көздейтін тұтастай тұлға қалыптасады. Мұндай түсінікті көптеген ғалымдар ұстанады. Егер, С.Л.Рубинштейн «шығармашылықта оны жасап шығарушының өзі де көрініс алады» десе [6], шығармашылық проблемасын біртұтас тұлғалық бағытта қарастыра отырып, А.Л.Леонтьев «шығармашылық жаңа материалды және рухани құндылықтарды жасаудағы іс-әрекетпен ғана шектелмейді, шығармашылықтағы басты нәрсе – бұл адамның өзін жаңалықты ашушы ретінде, бар нәрсені белсенділікпен қайта өңдеуші ретінде қабылдауы» деп тұжырымдайды [7]. Е.В. Бондаревскаяның түсінігінде, шығармашылық деген мәдениет адамын мәдениетте дамыту тәсілі, өйткені даму тұлғада ішкі өзгерістерді болжайды: оның психикасындағы, санасы мен ойлау қабілетіндегі, құндылықтары мен сұранысындағы, себеп-салдарындағы. Нәтижесінде, шығармашылық үдерісінде сыртқы әлемді танып білумен бірге, ішкі тұлғалық өзгерістер де жүзеге асады [8].

«Белсенділік» термині ғылымның әрқилы саласында өздігімен дербес анықтама тұрғысында да басқа терминдерге қосалқы ұғым тұрғысында да кең көлемде пайдаланылады. Бұл ұғым француздың *activite* (әрекет күші) – әрекеттілік, әрекетті мінез-құлық. Белсенді – әрекетшіл, әрекеттегі, әрекетті деген сөзінен шыққан.

Егер, философия ғылымына жүгінетін болсақ, онда белсенділік ұғымын ұзақ жылдар бойы әр бағыттағы ғалымдар (Ежелгі Грециядан бүгінгі заманға дейінгі философтар) зерттеген. Белсенділік адамның болмысқа деген көзқарасымен бірге оның рухани даму жағын да қарастырады. Белсенділік қабілеті әртүрлі сипатта және адамдарға тән басқа да қасиеттермен, ерекшеліктермен әртүрлі байланыста көрініс алады: сана мен іс-әрекет бірлігінде, белсенділікті арттыруға қажетті сана-сезім элементі ретіндегі рефлексиямен байланыста (Платон, И.Кант, Г.Гегель және т.б.), шығармашылықпен салыстыруда (Н.А.Бердяев), сезіммен, ой-толғанысымен байланыста(И.Г.Фихте, Ф.Ницше және т.б.).

Психологиялық-педагогикалық әдебиеттерге (А.В.Петровский, Л.В.Мардахаев, М.Г. Ярошевский, Қ.Б.Жарықбаев және т.б.) жасаған талдау «белсенділік» ұғымына байланысты берілген бірқатар түсініктерді атап өтуге мүмкіндік береді. Біріншіден, ғалымдар белсенділікті дербестік проблемасы аясында қарастырады. Олар жалпы белсенділік ұғымының аясында ішкі қажеттілікті, жеке адамның сырттық болмыс пен сырттық ортаны тиімді меңгеруді қамтамасыздандыратын тұлғалық қасиеттер тобының біріктіретінін атап көрсетеді.

Екіншіден, тұлға белсенділігі тұлғаның ортаға іс-әрекеттік қатынасы ретінде және адамзаттың қоғамдық-тарихи тәжірибесін меңгеру негізінде, материалдық және рухани ортада қоғамдық маңызды өзгерістер жүргізу қабілеті ретінде, шығармашылықта ерік-жігер мен қарым-қатынастың көрініс алуы ретінде қарастырылады.

Үшіншіден, белсенділік іс-әрекеттік жағдай ретінде қарастырылады. «Біліктілік» ұғымының мәнін қарастыратын бұл сала, оның сыртқы және ішкі сипатын саралап көрсетуге және іс-әрекетке байланысты қарастыруға мүмкіндік береді.

Адамның белсенділігі артқан сайын, оның іс-әрекеті табысты және нәтижелі болады. Бұл, белсенділік пен іс-әрекеттің өзара байланысын көрсетеді. Іс-әрекет тек тұлғаның белсенділігінен көрініс беруде қолданылады, яғни қойылған мақсатқа сәйкестендірілген оның белсенділігі сияқты, алайда іс-әрекет белсенділікке қарағанда тұлғаның қасиеті ретінде қолданылмайды, ол тек іскерлік пен шығармашылық қабілеттерден көрініс береді.

Тұлғаның белсенділігі міндетті түрде шығармашылық іс-әрекеттің шарттары болып табылады және сол себепті іс-әрекеттен бұрын, осы іс-әрекетте көрініс алған тұлғаның белсенділігі аса маңызды. Бұның бәрі шығармашылық іс-әрекеттің тек тұлғаның белсенділік танытуына қарай болуы мүмкін екендігін көрсетеді. Белсенділік бұл тұрғыда таңдамалы сипатты ұстанады және адамның орындайтын іс-әрекетіне қызығушылығы мен сұранысы сәйкес келгенде байқалады.

«Шығармашылық», «белсенділік», «іс-әрекет», «шығармашылық іс-әрекет» ұғымдарын анықтаудағы көзқарастардың әр алуандылығы ғалымдардың «тұлғаның шығармашылық белсенділігі» ұғымының мәнін бір мағынада түсінбеуіне алып келеді. Мәселен, ғалымдар тұлғаның

шығармашылық белсенділігін: тұлға құрылымында жүйелі білім беру ретінде (А.И. Ковалёв, В.В. Королёв); тұлғаның интегралды сапасы ретінде (Г.Ж. Мамыкова, Р.Ш. Сыдыкова, С.В. Илларионов және т.б.); бағытталған әрекет өлшемі ретінде (Э.У. Гуцало); жан-жақты тұтастық сапа ретінде (М.А. Байдан); тұрақты тұлғалық білім беру ретінде (Е.В. Алексеенко); ерекше психофизиологиялық жағдай ретінде (Г.И. Шевченко); белсенділіктің жоғары деңгейі ретінде (Г.И. Щукина, Е.Н. Михеева); күшейткіш өлшем ретінде (А.В. Тараканов) қарастырады.

Бірқатар ғалымдар (Э.К. Сэт, Н.В. Нефедьева, Қ.Б. Жарықбаев және т.б.) шығармашылық белсенділік ұғымын эмоционалды, еріктілік, интеллектуалдық қасиеттердің және үдерістердің күрделі бірлігі ретінде қарастыруды ұсынады. Шығармашылық белсенділіктің сыртқы көрінісін ол ынталылық, дербестілік, эмоционалды, істеген ісіне саналы түсінік деп есептейді және олардың негізіне адамның қоршаған болмысқа деген өзінің дәлелді, саналы пікірінің болуына көмектесетін дербестілікті жатқызады.

Атақты дидакттар болса (М.Н. Скаткин, И.Я. Лернер және т.б.) шығармашылыққа деген табиғи қабілеттілік әрбір адамда, әртүрлі деңгейде жүзеге асырылады, адамдағы шығармашылық қабілеттердің жоғары деңгейде дамуын тек мақсаттылықпен белсенді оқыту ғана қамтамасыздандыра алады деп ой түйіндейді. Яғни атақты дидакттар шығармашылық іс-әрекет белгілері мен мазмұнын саралап көрсете отырып, шын мәнінде белсенді ойлау операцияларын сипаттайды: білім мен іскерлікті өздігімен дербес жаңа жағдайға ауыстыру; жаңа проблеманы таныс жағдайлардан көре білу; объектінің жаңа функциясын көре білу; объектінің түсініксіз жаңа мақсатқа қызмет етудегі қабілеті; іс-әрекеттің белгілі тәсілдерін жаңа тәсілдерге өздігімен дербес байланыстыра білу; объектінің құрылымын көре білу, қарастырылып отырған проблеманың шешімін көре білу; белгісіз шешімдердің жаңа тәсілін құра білу.

Демек, психологиялық-педагогикалық әдебиеттерде бұл мәселе тұлғаға тән өзін-өзі дамытудың, өзін-өзі көрсетудің және өзін-өзі танымалдаудың ерекше тәсілі ретінде қарастырылады, тұлға өзінің шығармашылық белсенділігі арқылы шарттарды, заттарды және қажеттілігін қанағаттандыратын ситуацияларды табады, кейбір әрекеттерді түзейді, үлгілейді, болмысын өзгертеді, соңында әлеуметтік маңызы бар нәтижеге қол жеткізеді. Біз әрбір зерттеушінің анықтамасын қолдаймыз, өйткені олар зерттеушінің зерттеу пәніне байланысты құрылған. Осыған байланысты біз де өзіміздің анықтамамызды ұсынамыз: шығармашылық белсенділік дегеніміз - қоршаған ортаны танып білу формасы, тұлғаның шығармашылық тәжірибені меңгеру барысында өзінің көзқарасын көрсету тәсілі, нәтижесінде бұл өзін дамытуда негіз болып қаланады.

Бүгінгі таңда тұлғаның шығармашылық белсенділігі құрылымын анықтауға байланысты әртүрлі көзқарастар бар, оларды зерттеу бізге тұлғаның шығармашылық белсенділігінің құрылымдық компоненттерін былайша топтастыруға мүмкіндік береді:

1. Шығармашылық белсенділікті сипаттауға бағытталған компоненттер.

Олар белсенділіктің мақсаты мен себеп-салдарын көрсетеді және шығармашылық белсенділік құрылымын анықтаушы болып табылады;

2. Шығармашылық белсенділіктің пәндік-қолданбалы жағын (практикалық-білім, іскерлік және дағды) сипаттайтын компоненттер;

3. Шығармашылық белсенділіктің өзіндік ерекшелігін және оның көріністік өлшемін (дербестік, ынталылық, табандылық, ойының берегейлігі, жігерлік) сипаттайтын компоненттер.

Тұлғаның шығармашылық белсенділігін көрсетуде, сондай-ақ тұлғаның өзінің құрылымдық компоненттері үлкен ықпал етеді: бағыттылық, тәжірибе, психикалық үдерістер және биопсихикалық қасиеттер. Біздің зерттеуіміз үшін аса маңыздысы сол, тұлғаның шығармашылық белсенділікті көрсетуі, тұлға құрылымындағы психикалық үдерістерге байланысты, атап айтсақ: шығармашылық ойлау, интуиция, шабыт, елестету, шығармашылық қабілеттер – бұның бәрі интеллектуалдық саланы туындатады, іс-әрекет себептері мен тұлғаның қажеттілігін қалыптастырады, сонымен бірге білім, іскерлік, дағдылар кешенін анықтайды. Бұл шығармашылық іс-әрекеттің негізін құрайды, осының барысында адамның шығармашылық белсенділігі мен тұлғалық-іс-әрекеттік қасиеттері қалыптасады.

Материалдар мен әдістер

Зерттеу проблемасы саласында басылым көрген философиялық, педагогикалық-психологиялық әдебиеттерге теориялық талдау, деректі материалдарға салыстырмалы талдау, ғалымдардың педагогикалық тәжірибелерін зерттеп, зерделеу, жүйелеу және қорытындылау, шығармашылық белсенділік бағытындағы ғылыми деректемелерді талдау, түсіндіру, түсініктеме беру.

Зерттеу нәтижелері

Шығармашылық белсенділік - бұл қоршаған ортаны танып білу формасы, тұлғаның шығармашыл тәжірибені меңгеру барысында өзінің көзқарасын таныту тәсілі, нәтижесінде бұл өзін дамытуда негіз болып қаланады. Сонымен бірге, шығармашылық белсенділік адамның қоршаған ортаның күрделі құбылыстарымен өзара байланысын, адамдармен қарым-қатынасын меңгеруге ықпал ететін әлеуметтік тәжірибені игерудегі форма болып табылады, өзін-өзі танып білуге, өзін-өзі өзектендіруге және шығармашылық тұрғыда өзін-өзі танымалдауға мүмкіндік береді.

Тұлғаның шығармашылық белсенділігін дамыту үдерісі таңдамалы іс-әрекетте өзіндік ішкі құрылымын күшейтудегі қабілеті болып табылады. Шығармашылық белсенділікті дамыту өзін-өзі танытудағы, өзін-өзі танымалдаудағы құндылықтарды тануға негізделеді, адамның шығармашылық ізденісін қолдауды болжайды.

Шығармашылық белсенділікті мектеп жасында жүйелі бірізділікте дамыту тұлғаның әрі қарай өзін-өзі дамытудағы үдерістерінің толықтай қайнар көзі болып табылады. Шығармашылық белсенділік, тандау мүмкіндіктері мен еркіндік болған жағдайда тұлғаның ішкі қабілеттерімен байланыса оңтайландырылады. Гуманистік психология мен педагогика дәстүрінде креативтілік адамды тұлғалық жетілуге жетелейтін қозғаушы күш ретінде қарастырылады.

Әрбір іс-әрекетті шығармашылық деп қабылдауға болмайды. Тек қана стандартты емес, креативті ойлауды, жасампаз дағдылар мен даралықты қалыптастыратын, тұлғаны ізденіске бағыттайтын іс-әрекетті шығармашылық іс-әрекет деп атауға болады.

Шығармашылық белсенділік, берілген мәселені шешудің жаңа тәсілін табуды көздейтін, өздігінен дамитын ситуациялық ынталандырылмаған әрекет ретінде анықталады, яғни ол сыртқы факторлардан тыс, өз еркімен, еркін таңдалуымен орындалады.

Талқылау

«Тұлғаның шығармашылық белсенділігі» феномені зерттеуде жан-жақты және кешенді түрде қарастырылады. Оның негізгі ұғымдарын анықтаудағы көзқарастардың әралуандылығы ғалымдардың «тұлғаның шығармашылық белсенділігі» ұғымының мәнін бір мағынада түсінбегенін көрсетеді. Біздің пайымдауымызша, шығармашылық белсенділік – қоршаған ортаны танып-білу формасы, тұлғаның шығармашылық тәжірибені меңгеру барысында өзінің көзқарасын көрсету тәсілі, бұл нәтижесінде тұлғаның өзін дамытуда негіз болып табылады. Қарастырылып отырған зерттеу үшін аса маңыздысы – тұлғаның шығармашылық белсенділікті көрсетуі, тұлға құрылымындағы психикалық үдерістерге байланысты. Шығармашылық белсенділіктің басты қозғаушы күші болып сыртқы факторлар емес, тұлғаның жеке ынта-ықыласы саналады.

Қорытынды

Қорыта айтқанда, тұлғаның шығармашылық белсенділігін дамытудың негіздері, мәні мен мазмұны оқу-тәрбие үдерісінде оқушыны белсендіруге ықпал ететін факторлардың, осы үдерістің нәтижелі болуына тікелей әсер беретін алғышарттардың, оқушылардың шығармашылық белсенділігін дамытуды қамтамасыздандыратын шарттардың, шығармашылық белсенділікті педагогикалық тұрғыда қамтамасыздандырудағы жұмыстың тиімділігін дәлелдейтін өлшемдер мен жұмысты басқарудағы принциптердің жиынтығы ретінде оқушылардың шығармашылық белсенділігін дамытудың педагогикалық тұжырымдамасын құруға септігін тигізеді.

ӘДЕБИЕТ

[1]. Роджерс К.Р. Взгляд на психотерапию. Становление человека. - М.: ЭКСМР – Пресс, 2001. – 190 с.

- [2]. Выготский Л.С. Педагогическая психология. - М., 1991. – 290 с.
- [3]. Пономарев Я.А. Психология творчества. – Воронеж: МОДЭК, 1999. – 176 с.
- [4]. Кипиани Н.В. Творчество как сущность активности психики и основа её развития. - Тбилиси. – 1986. – 24 с.
- [5]. Петровский В.А. Психология неадаптивной активности. – М: Российский открытый университет, 1992. - 633 с.
- [6]. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. - «Издательство АСТ», 2020 – 340 с.
- [7]. Леонтьев А.Л. Деятельность. Сознание. Личность. – М.: Политиздат, 1987. – 224 с.
- [8]. Бондаревская Е.В. Педагогика: личность в гуманистических теориях и системах воспитания. - М.: Педагогика, 2000. – 250 с.

REFERENCES

- [1]. Rodzhers K.R. Vzgljad na psihoterapiju. Stanovlenie cheloveka. (On Becoming A Person: A Therapist's View of Psychotherapy). – М., Press, 2001. – 190 p. [in Rus.]
- [2]. Vygotskij L.S. Pedagogicheskaja psihologija. (Pedagogical Psychology). - М., 1991. – 290 p. [in Rus.]
- [3]. Ponomarev Ja.A. Psihologija tvorchestva (The Psychology of Creativity). – Voronezh: MODJEK, 1999. – 176 p. [in Rus.]
- [4]. Kipiani N.V. Tvorchestvo kak sushhnost' aktivnosti psihiki i osnova ejo razvitija (Creativity as the Essence of Mental Activity and the Basis for its Development). – Tbilisi, 1986. – 24 p. [in Rus.]
- [5]. Petrovskij V.A. Psihologija neadaptivnoj aktivnosti (Psychology of Maladaptive Activity). – М., 1992. -633 p. [in Rus.]
- [6]. Rubinshtejn S.L. Osnovy obshhej psihologii (Fundamentals of General Psychology). - «Izdatel'stvo AST», 2020. – 340 p. [in Rus.]
- [7]. Leont'ev A.L. Dejatel'nost'. Soznanie. Lichnost'. (Activity. Consciousness. Personality.) – М.: Politizdat, 1987.– 224 p. [in Rus.]
- [8]. Bondarevskaja E.V. Pedagogika: lichnost' v gumanisticheskikh teorijah i sistemah vospitaniya (Pedagogy: Personality in Humanistic Theories and Educational Systems). - М.: Pedagogika, 2000. – 250 p. [in Rus.]

СУЩНОСТЬ И СОДЕРЖАНИЕ ПОНЯТИЯ «ТВОРЧЕСКАЯ АКТИВНОСТЬ ЛИЧНОСТИ»

*Узакбаева С.¹ д.п.н., профессор, КазУМОиМЯ имени Абылай хана,

Алматы, Казахстан, e-mail: sahipzhamal.a@mail.ru

Сагымбай Ж.², магистрант, КазУМОиМЯ имени Абылай хана, Алматы,

Казахстан, e-mail: sagymbai@inbox.ru

Аннотация. Современное общество и образование ставят перед собой задачу воспитания и всестороннего развития личности подрастающего поколения. Для решения этой задачи необходимо в первую очередь развивать творческую активность личности. Проблема творческой активности выступает предметом исследования представителей разных научных направлений и школ (философии, психологии, педагогики и др.). К настоящему времени феномен творческой активности личности представлен в научной литературе довольно большим пластом многоплановых позиций, что свидетельствует о его сложности и многозначности.

В данной статье выявляются сущность, содержание творческой активности личности. Анализируются различные подходы к определению феноменов «творчество»,

«активность», «личность», «деятельность», «творческая деятельность», «творческая активность», «творческая активность личности», предлагается авторское определение «творческой активности личности», характеризуются основополагающие компоненты творческой активности личности, а также структурные компоненты самой личности, делается попытка выявления факторов, условий и принципов организации данного процесса. Цель исследования заключается в проведении комплексного анализа взглядов ученых на феномен творческой активности личности, обосновании сущности, содержания и важности развития творческой активности личности на современном этапе развития общества.

Ключевые слова: творчество, активность, личность, деятельность, творческая деятельность, творческая активность, творческая активность личности, мышление, активность психики, рефлексия, самовыражение, саморазвитие, самореализация, личностное образование, психофизиологическое состояние.

THE ESSENCE AND CONTENT OF THE CONCEPT OF «CREATIVE ACTIVITY OF A PERSONALITY»

* Uzakbayeva S.¹, d.p.s., professor, Ablai Khan KazUIRandWL, Almaty,
Kazakhstan, e-mail: sahipzhamal.a@mail.ru

Sagymbay Zh.², master student, Ablai Khan KazUIRandWL, Almaty,
Kazakhstan, e-mail: sagymbai@inbox.ru

Abstract. Modern society and education face the task of upbringing and all-round development of the younger generation. In order to solve this problem, it is necessary, first of all, to develop the creative activity of a personality. The problem of creative activity is the subject of research of representatives of different scientific directions and schools (philosophy, psychology, pedagogy, etc.). Today, the phenomenon of creative activity is represented in the scientific literature with a fairly large layer of multifaceted positions, reflecting its complexity and ambiguity.

This article reveals the essence and content of the creative activity of a personality. Various approaches to the definition of the phenomena “creativity”, “activity”, “personality”, “action”, “creative activity”, “creative action”, “creative activity of a personality” are analyzed, the authors’ definition of “creative activity of a personality” is proposed, the fundamental components of the creative activity of a personality are characterized, as well as the structural components of the personality itself. Moreover, an attempt to identify the factors, conditions and principles of organizing this process is made. The purpose of the study is to conduct a comprehensive analysis of scientists’ opinions on the phenomenon of the creative activity of a personality, substantiating the essence, content and importance of the development of the creative activity of a personality at the present stage of society development.

Keywords: creativity, activity, personality, action, creative action, creative activity, creative activity of a personality, thinking, mental activity, reflection, self-expression, self-development, self-realization, personal education, psychophysiological state.